

Bruxelles, 9. srpnja 2026.
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 2.)
Za:	Vijeće
Predmet:	Zajednički dogovor – Prijetnje i izazovi s kojima se suočavamo: procjena strateškog okruženja EU-a

Zajednički dogovor – Prijetnje i izazovi s kojima se suočavamo: procjena strateškog okruženja EU-a

Svijet s kojim se suočavamo

Europska unija suočava se s neizvjesnim geostrateškim kontekstom koji proizlazi iz stalnih i istodobnih prijetnji na više područja. Zajedničko razumijevanje tih prijetnji, utemeljeno na pristupu od 360 stupnjeva, potrebno je kako bi se osiguralo da EU bude opremljen i pripravan prilagoditi se radi djelotvorne zaštite svojih građana, zastupanja svojih interesa, jačanja svoje strateške autonomije i smanjenja ovisnosti, kao i zaštite vrijednosti na kojima je zasnovana: poštovanju ljudskog dostojanstva, slobodi, demokraciji, jednakosti, vladavini prava i poštovanju ljudskih prava.

Naše strateško okruženje prolazi kroz korjenitu strukturnu preobrazbu u kojoj razne revizionističke sile i sve nametljiviji akteri izravno dovode u pitanje europsku sigurnost, stabilnost i prosperitet. Ničim izazvanom agresijom na miroljubivog susjeda, Ukrajinu, Rusija je razbila sigurnosnu strukturu Europe uspostavljenu nakon hladnog rata. To je najhitnija i najizravnija prijetnja europskoj sigurnosti, uz Kinu koja je ključna u omogućivanju agresije Rusije na Ukrajinu i suradnju s akterima kao što su Bjelarus, Iran i Demokratska Narodna Republika Koreja (DNRK). Ishod ruskog rata protiv Ukrajine snažno će utjecati na europsku sigurnosnu strukturu. Neovisnost, suverenitet i teritorijalna cjelovitost Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica temelj su pravednog i trajnog mira. Neovisna, sigurna, prosperitetna i stabilna Ukrajina strateški je prioritet za europsku sigurnost.

Međunarodni poredak utemeljen na pravilima i multilateralni sustav utemeljen na međunarodnom pravu, Povelji UN-a i njezinim načelima, uključujući poštovanje suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti država, suzdržavanje od prijetnje silom ili njezine uporabe te poštovanje univerzalnih ljudskih prava, i dalje su ključni za Europu i međunarodnu zajednicu u cjelini. Međutim, sve je to pod sve većim pritiskom. Došlo je do znatnog pomaka s pravila na dinamiku moći i ubrzanog odmaka od međunarodne suradnje u području novih tehnologija, klimatskih promjena i trgovine. Sve veće pomorske, kibernetičke i hibridne prijetnje povećavaju izazove za europsku sigurnost.

U središtu te preobrazbe nalazi se **odlučnost nekih sila**, prije svega Rusije i Kine, **da uspostave regionalnu dominaciju i preoblikuju globalni poredak** u skladu sa svojim interesima, čime potiču povratak logici sfera utjecaja. Ti su naponi kontinuirani i sustavni te se temelje na dugoročnim ulaganjima u vojne kapacitete, težnjama za tehnološkom nadmoći i upotrebi gospodarskog utjecaja. Ti akteri iskorištavaju duboke i često asimetrične međuovisnosti kako bi vršili pritisak na one koje smatraju suparnicima. Integracijom umjetne inteligencije i automatiziranih sustava u vojne, gospodarske i političke postupke donošenja odluka povećava se brzina, razmjer i djelotvornost tih prijetnji, dok se sve češćim pribjegavanjem hibridnim aktivnostima nastoje iskoristiti naše ranjivosti, pri čemu se briše razlika između mira i rata.

Sjedinjene Američke Države, naš najvažniji strateški partner, istodobno **prilagođavaju svoje prioritete** i stavove na svim razinama. Prije svega, preispituje se dugogodišnji doprinos SAD-a europskoj obrani, pri čemu se očekuje da će Europljani preuzeti veću odgovornost za vlastitu sigurnost. Za EU to ima velike posljedice s obzirom na središnju ulogu transatlantske veze za našu sigurnost, stabilnost i prosperitet u narednim desetljećima. **Transatlantski odnosi te suradnja EU-a i NATO-a i dalje su ključni za našu cjelokupnu sigurnost.**

U našem bliskom susjedstvu EU se suočava s još jednim poprištem aktivnih sukoba na **Bliskom istoku**, što je dovelo do neposrednih i dalekosežnih posljedica u svim područjima sigurnosti, gospodarstva i humanitarne pomoći. Nedavni rat u Zaljevu i stalne napetosti u regiji, među ostalim u pogledu Izraela i Palestine te Libanona, snažan su podsjetnik na višedimenzionalnu prijetnju koju regionalna eskalacija predstavlja za sigurnost, gospodarsku otpornost i šire strateške interese EU-a. Nestabilnost na Bliskom istoku povezana je s negativnom i bliskom ruskom suradnjom s Iranom.

To promjenljivo geopolitičko okruženje zahtijeva snažno djelovanje i dublja partnerstva kako bi se obranili naši interesi i unaprijedili strateški prioriteti EU-a, to jest jačanje obrambene pripravnosti i poticanje globalne stabilnosti, posebno u susjedstvu, osiguravanje njegova prosperiteta i otpornosti te zaštita njegovih temeljnih vrijednosti i demokratskog političkog modela. Na taj način EU ima priliku oblikovati međunarodni poredak budućnosti koji je utemeljen na pravilima i služiti kao uporište globalnim partnerima koji dijele naš interes za univerzalne norme i načela, međunarodno pravo i multilateralizam.

Kako bi se sve to postiglo, EU ima veliku političku i gospodarsku važnost te snažne obrambene instrumente. Međutim, moramo učiniti više i **pretvoriti svoje postojeće prednosti u moć.**

Naše strateško okruženje: jačanje strateškog nadmetanja, osporavanja i fragmentacije

Rusija je najhitnija, najznačajnija, najizravnija i najdugoročnija sigurnosna prijetnja europskom kontinentu. Rusija nastoji srušiti europski i globalni sigurnosni poredak te promicati model upravljanja koji se temelji na sferama utjecaja i kojim nastoji ponovno preuzeti prevlast nad svojim susjedima. Unatoč tome što nije uspjela ostvariti svoje vojne i strateške ciljeve, Rusija i dalje zanemaruje diplomatske napore za okončanje svojeg agresivnog rata i postizanje pravednog i održivog mira na kontinentu, a istodobno nastoji obnoviti svoje snage i vojne kapacitete te ponovno uspostaviti svoj međunarodni imidž globalne sile. Povećanje ruske vojne prisutnosti na europskim granicama, sve veća militarizacija ruskog društva i njezin prelazak na ratno gospodarstvo, s konkretnim ambicijama u ključnim strateškim industrijskim i tehnološkim područjima kao što su svemir i nuklearna energija, dugoročna su prijetnja europskoj sigurnosti.

Rusija je istodobno pojačala svoju hibridnu kampanju protiv EU-a i njegovih država članica, uključujući ometanje kritične infrastrukture, špijunažu, kibernetičke napade, inozemno upletanje i manipuliranje informacijama, satelitsko upletanje, instrumentalizaciju migracija, kao i upletanje u izbore te fizičke sabotaze i druge oblike neprijateljskog upletanja. Njezin je cilj ugroziti europsko jedinstvo i demokraciju, sijati strah u društvima i polarizirati ih te, što je najvažnije, obeshrabriti daljnju potporu Ukrajini. Rusija upotrebljava širok raspon hibridnih instrumenata u širem europskom susjedstvu, od zapadnog Balkana preko Crnog mora i južnog Kavkaza do središnje Azije, što izravno utječe na ključne političke i sigurnosne interese EU-a. Kako bi financirala svoj ratni stroj, Rusija se za izvoz nafte koristi mrežom plovila flote u sjeni, čime izbjegava sankcije i pritom uzrokuje pomorske, okolišne i pravne rizike te rizike u pogledu provedbe.

Kina se pozicionira kako bi pobijedila u sustavnom nadmetanju, kombinirajući razmjere svoje industrije, tehnološke ambicije i globalni doseg uz istodobno iskorištavanje nestabilnosti. Asimetrične prednosti Kine u odnosu na EU, od trgovinskih neravnoteža do kritičnih sirovina i tehnološkog napretka u nekim područjima, zajedno s njezinom spremnošću da to iskoristi kao polugu protiv EU-a i drugih kako bi ostvarila svoju ambiciju da postane vodeća svjetska sila, čine Kinu kritičnim dugoročnim strateškim izazovom. Potpora Kine agresiji Rusije na Ukrajinu od presudne je važnosti za Moskvu. Kina će i dalje nastojati povećati svoj utjecaj u Europi.

Zbog tih kretanja, u kombinaciji s bitno promijenjenim okruženjem prijetnji i povećanom suradnjom strateških suparnika, koji su postali koordiniraniji te dijele sposobnosti i uče iz sve brojnijih aktualnih sukoba, EU i njegove države članice hitno moraju ojačati vlastitu obrambenu spremnost, sigurnost i sposobnosti odvracanja. Snažniji i sposobniji EU u području sigurnosti i obrane pozitivno će doprinijeti globalnoj i transatlantskoj sigurnosti te je komplementaran NATO-u, koji je i dalje okosnica zajedničke obrane za one države članice EU-a koje su njegove članice.

Pojačana suradnja s partnerima sličnih stavova i drugim partnerima u području sigurnosti i obrane sve je važnija za snalaženje EU-a u tom novom strateškom okruženju.

U tom kontekstu razvoj temeljne geopolitičke dinamike donosi nove temeljne strateške dileme za EU. **Sve veće** ambicije i nametljivost Kine u kombinaciji sa **strateškim nadmetanjem** koje trenutačno obilježava odnose SAD-a i Kine, sve će više utjecati na sigurnost, konkurentnost te gospodarsku sigurnost i otpornost EU-a. **Produbljivanjem strateškog partnerstva Kine i Rusije**, među ostalim u pogledu vojne suradnje, također će se nastaviti povećavati međusobna povezanost strateških područja od Europe do indo-pacifičke regije te povezivati i povećavati sigurnosne prijetnje. Istodobno je **multilateralni sustav pod dosad nezabilježenim pritiskom** jer velike sile diljem svijeta sve više daju prednost nadmetanju i prisili nad suradnjom te smanjuju svoje obveze i doprinose multilateralnim institucijama i pravilima. Očita kršenja međunarodnog prava, nepoštovanje temeljnih načela Povelje UN-a i ozbiljno osporavanje univerzalnih normi temeljna su prijetnja globalnom poretku izgrađenom tijekom posljednjih osamdeset godina. To uključuje rješavanje gorućih globalnih izazova kao što su klimatske promjene, reguliranje upotrebe umjetne inteligencije i sprečavanje velikih kršenja međunarodnog prava, uključujući međunarodna ljudska prava i međunarodno humanitarno pravo. Rezovi u financiranju humanitarnih napora i suradnje diljem svijeta ugrožavaju cijele zemlje i milijune života.

U tom se kontekstu EU nalazi u dugoročnom višedimenzionalnom kriznom okruženju u kojem glavni izazov više nije upravljanje pojedinačnim prijetnjama, već upravljanje kumulativnim i interakcijskim šokovima u svim područjima i regijama. Međunarodne odnose sve više obilježavaju strateško, političko i gospodarsko nadmetanje, sučeljavanje i, u konačnici, sukobi. **Izazovi za sigurnost EU-a sada su i geoekonomski**, uključujući instrumentalizaciju trgovine i opskrbnih lanaca te pristupa energiji i drugim resursima. Zbog strateških i često asimetričnih ovisnosti, uska grla u opskrbi i pomorskom prometu zahtijevaju od EU-a da gospodarsku i tehnološku konkurentnost uzme u obzir i kao ključne pokretače naše sigurnosti. Na isti način na koji su se unutarnje i vanjske prijetnje spojile, geopolitičke i geoekonomske prijetnje preklapaju se i zahtijevaju integrirane pristupe. Stoga je potrebno smanjiti ranjivosti u svim ključnim strateškim sektorima za otpornost naših društava kako bi se zaštitile naše vrijednosti i interesi.

Ukrajina je pokazala iznimnu otpornost na agresiju Rusije, uspjela je promijeniti dinamiku na bojištu u svoju korist i dokazala se kao pružatelj sigurnosti izvan svojih granica s neiskorištenim potencijalom obrambene industrije. EU je pronašao jedinstvo i odlučnost u svojoj potpori Ukrajini i dodatnom pritisku na Rusiju.

Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i sve veći geopolitički izazovi povećali su i dodatno naglasili **geostratešku važnost proširenja** kao velikog doprinosa europskom miru, sigurnosti, stabilnosti i prosperitetu, pri čemu se i zemlje kandidatkinje za pristupanje sve više smatraju doprinositeljima sigurnosti. Približavanje zemalja kandidatkinja EU-u u okviru procesa pristupanja koji se temelji na zaslugama i vjerodostojnim reformama, smanjuje njihove političke i gospodarske ovisnosti i doprinosi zajedničkim ciljevima EU-a.

Zapadni Balkan, kao i Moldova i Ukrajina, sastavni su dio budućnosti Europske unije i imaju izgleda za članstvo u EU-u. Jačanje usklađivanja vanjske politike, produbljivanje suradnje u području sigurnosti i obrane te izgradnja otpornosti na zajedničke izazove, kao što su hibridne prijetnje i druge vrste prijetnji koje također potječu iz regije i utječu na EU uz poticanje regionalnih i vanjskih aktera, i dalje su ključni elementi partnerstva EU-a i zapadnog Balkana, kao i uključiva regionalna suradnja, pomirenje i dobrosusjedski odnosi.

U našem **istočnom susjedstvu** Rusija provodi hibridne aktivnosti protiv nekoliko ključnih partnera, uključujući Republiku Moldovu i Armeniju. Rusija uspostavlja autoritarnu putanju Bjelarusa kao standard za druge zemlje koje se podvrgavaju ruskoj orbiti. Unutarnja represija **Bjelarusa**, aktivna vojna potpora ruskoj agresiji na Ukrajinu, pogotovo dopuštanje Rusiji i njezinim oružanim snagama da se koriste njezinim državnim područjem, među ostalim za raspoređivanje taktičkog nuklearnog oružja, kao i hibridne operacije na vanjskim granicama EU-a, uključujući gospodarska i druga destabilizirajuća djelovanja protiv EU-a i njegovih država članica, i dalje su ozbiljan sigurnosni izazov za EU.

Stabilnost i sigurnost u široj **crnomorskoj regiji** od strateške su važnosti za EU. Ta je regija teško pogođena ruskom agresijom na Ukrajinu, o čemu svjedoče opetovani incidenti povezani s dronovima na državnom području država članica EU-a, s dalekosežnim posljedicama u pogledu sigurnosti, otpornosti, slobode plovidbe i gospodarskog razvoja, kritične infrastrukture i povezivosti.

Istočno Sredozemlje i dalje je regija od strateške važnosti za sigurnost i stabilnost EU-a, sa znatnim mogućnostima i važnim izazovima. Dok brani svoje interese i interese svojih država članica, EU bi trebao poticati partnere u regiji da se uključe u okvire suradnje i partnerstva, potpuno u skladu s međunarodnim pravom i pravnom stečevinom EU-a. Razvoj uzajamno korisnog odnosa s **Turskom** na postupan, proporcionalan i reverzibilan način, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća iz travnja 2024., i dalje je u strateškom interesu EU-a. Konstruktivan angažman Turske bit će ključan u ostvarivanju napretka u raznim područjima suradnje. U tom pogledu EU pridaje posebnu važnost nastavku i napretku pregovora o rješavanju ciparskog pitanja za daljnje poboljšanje suradnje EU-a i Turske. EU i dalje očekuje od Turske da se nedvosmisleno obveže na dobrosusjedske odnose, među ostalim da se suzdrži od svake prijetnje uporabom sile.

EU ima izravan i ključan interes za stabilnost, sigurnost i gospodarski rast **sredozemnog bazena, kao i šireg južnog susjedstva**. Jačanje Euromediteranskog partnerstva strateški je prioritet EU-a u cilju jačanja gospodarskih veza, političkih odnosa i sigurnosne suradnje s partnerima s južnog Sredozemlja, čime se stvaraju zajedničke mogućnosti i rješavaju zajednički izazovi.

U našem **južnom susjedstvu** brzo pogoršanje stanja na Bliskom istoku izravan je izazov za strateške interese EU-a. Masovne civilne i humanitarne posljedice sukoba, uz teško narušeno regionalno povjerenje i povećane napetosti, znatan su rizik i stvaraju golem pritisak na humanitarne i financijske kapacitete te kapacitete EU-a za upravljanje migracijama ako ih se ne stavi pod kontrolu.

Iako je naše **južno** susjedstvo, od Libije do Jemena i Iraka, ugroženo znatnom nestabilnošću, stanje u Izraelu i Palestini, stabilnost u **Siriji i Libanonu** te suočavanje s posljedicama rata s Iranom i dalje su najhitniji izazovi s kojima se EU trenutačno suočava. Od ključne su važnosti regionalna stabilnost i potpuna ponovna uspostava slobode plovidbe i sigurnog provoza Hormuškim tjesnacem, kao i dugoročno rješenje svih otvorenih pitanja dogovoreno u pregovorima, u skladu s međunarodnim pravom. Strateški interes EU-a i dalje je potpora dvodržavnom rješenju i rješenje izraelsko-palestinskog sukoba koje svima pruža priliku za sigurnost i mir. **Zaljev** je i dalje ključna susjedna regija EU-a. Njegova stabilnost ključna je za regionalnu sigurnost, gospodarsku diversifikaciju i sigurnost opskrbe. Trenutačni razvoj događaja naglašava stratešku važnost Hormuškog tjesnaca i tjesnaca Bab-el-Mandeb kao ključnih pomorskih arterija za Europu. Poremećaji na tim plovnim putovima ugrožavaju regionalnu sigurnost i stabilnost, narušavaju slobodu plovidbe i poštovanje međunarodnog prava, ugrožavaju sigurnost opskrbe hranom i lance opskrbe te ometaju slobodno odvijanje trgovine, povezivost, energetske diversifikaciju i gospodarsku otpornost. Istodobno, **Iran** svojim nuklearnim programom i programom balističkih projektila, vojnom suradnjom s Rusijom, destabilizirajućim aktivnostima u regiji i Europi te represijom nad vlastitim stanovništvom i dalje predstavlja prijetnju regionalnom i međunarodnom sigurnosnom poretku.

Sigurnosno okruženje EU-a sve se više oblikuje razvojem događaja u **arktičkoj regiji** i oko nje, među ostalim u vezi s povećanjem vojne prisutnosti, hibridnim prijetnjama, okolišnim i klimatskim izazovima te potrebom za otpornošću društva. Geopolitičke napetosti i geoekonomsko nadmetanje na Arktiku zahtijevaju odgovor od EU-a i njegovih partnera.

Afrika je kontinent od strateške važnosti za EU, sa znatnim potencijalom u pogledu mladog i rastućeg stanovništva, dinamičnih gospodarstava i raznolikih prirodnih resursa. Međutim, razvoj tog potencijala ometaju nestabilnost, gospodarske slabosti, sukobi, terorizam i nasilni ekstremizam i/ili organizirani kriminal. U međuvremenu se pojačava nadmetanje među srednjim i velikim silama za utjecaj u Africi, čime se potiču strategije agresivnog izvršavanja utjecaja ili u vojnoj domeni ili u gospodarskom, bankarskom, medijskom i kibernetičkom području, te ono sve više zamjenjuje koordinirane, dugoročne napore za stabilizaciju i razvoj. Demografija, dugotrajni sukobi i nedostatak snažnih državnih struktura i socijalne infrastrukture stvaraju uvjete koji pogoduju pojavi kriza, bilo u Sudanu, Sahelu ili u okolini Gvinejskog zaljeva. Te su se žarišne točke proširile na regionalnoj razini te utječu na zajednice, služe kao utočišta za terorističke i kriminalne mreže te pružaju plodno tlo za neprijateljski strani utjecaj, primjerice iz Rusije. **Sahel** je i dalje ključan za europsku sigurnost zbog međusobno povezanih prijetnji koje utječu na naše interese – terorizma i njegova prelijevanja na susjedne zemlje, mreža organiziranoga kriminala koje kontroliraju rute za trgovinu drogom i trgovanje ljudima prema Europi, kao i pojačane suradnje između Rusije i vlasti zemalja središnjeg Sahela – uz otegotne čimbenike kao što su nestabilnost države, sigurnosni vakuum i povećana prisutnost strateških konkurenata. **Sudan** je i dalje najveća kriza unutarnjeg raseljavanja i gladi na svijetu, s kritičnim posljedicama na regionalnoj razini i šire, među ostalim i za EU. Iskorištavanje ranjivosti i slabosti dodatno narušava nestabilne države i njihova gospodarstva, a istodobno pogoršava zaštitu civila i ljudskih prava. Nezakonite migracije izazov su s kojim se EU i Afrika trebaju suočiti zajedno jer im je u interesu osigurati da se odvijaju na siguran, uredan i zakonit način.

Sigurnost **indo-pacifičke regije** i sigurnost Europe više su nego ikad međusobno povezane. Sve nametljivije ponašanje Kine u Južnokineskome i Istočnokineskome moru te u Tajvanskom tjesnacu može sve više utjecati na europsku i indo-pacifičku sigurnost, stabilnost i blagostanje. Promjena *statusa quo* oko Tajvanskog tjesnaca snažno bi utjecala na globalnu sigurnost. U drugom dijelu **Azije**, Afganistan je i dalje ozbiljan sigurnosni problem za regiju i Europsku uniju u smislu terorizma ili širenja nasilnog ekstremizma, krijumčarenja droge i sve većih izazova uzrokovanih nezakonitim migracijama. Određeni akteri, kao što je Demokratska Narodna Republika Koreja (DNRK), i dalje ugrožavaju regionalni i međunarodni mir i sigurnost putem oružja za masovno uništenje i svojih nuklearnih programa i programa balističkih projektila, ali sve više i putem obavještajnih operacija, kibernetičkih napada i kampanja dezinformiranja. Dugotrajni sukobi i dalje otežavaju razvoj sveobuhvatnih panregionalnih sigurnosnih dogovora.

Naposljetku, s **Latinskom Amerikom i Karibima** dijelimo duboke povijesne i kulturne veze, kao i predanost multilateralizmu koji počiva na zajedničkim temeljnim načelima i vrijednostima. Međutim, socioekonomske neravnoteže u nekoliko zemalja Latinske Amerike i, u nekim slučajevima, ugrožena politička stabilnost mogle bi dovesti do slabosti i poremećaja. U Srednjoj Americi vjerojatno će se nastaviti regionalne podjele i snažni migracijski pritisci, što će dodatno poticati transnacionalne izazove povezane s organiziranim kriminalom.

Te krize pokazuju kako **regionalni sukobi proizvode sustavne globalne učinke**. Okoliš je obilježen kaskadnom dinamikom. Sukob ometa tokove energije; energetske šokovi potiču inflaciju i gospodarsku nestabilnost; gospodarski stres povećava društvene napetosti i potiče političku fragmentaciju. Iako EU kao principijelni akter, koji promiče multilateralizam i preventivnu diplomaciju, odgovara na te izazove izgradnjom partnerstava koja pomažu u osiguravanju naše sigurnosti, neutralni akteri diljem svijeta sve više primjenjuju pristupe zaštite od rizika, potaknuti pitanjima energetike, sigurnosti opskrbe hranom i neovisnosti opskrbe hranom, za koje je manje vjerojatno da će biti usklađeni s našim perspektivama.

Nove i transnacionalne prijetnje i izazovi

EU se u svojem širem strateškom okruženju suočava s opasnom kombinacijom oružane agresije, nezakonitog pripojenja, nestabilnih država, revizionističkih sila i autoritarnih režima. Takvo je okruženje plodno tlo za **višestruke transnacionalne prijetnje europskoj sigurnosti**, od terorizma, nasilnog ekstremizma i organiziranoga kriminala do hibridnih sukoba i kibernetičkih napada, instrumentalizacije nezakonitih migracija, širenja oružja i postupnog slabljenja strukture za nadzor naoružanja. Financijska nestabilnost te ekstremne društvene i gospodarske razlike potiču takvu dinamiku i imaju sve veći utjecaj na našu sigurnost. Nadmetanje za utjecaj postalo je glavni pokretač nesigurnosti, nestabilnosti i gospodarske neizvjesnosti u našem susjedstvu.

Pitanje **nezakonitih migracija**, uključujući uklanjanje njihovih temeljnih uzroka, treba rješavati s ciljem borbe protiv kriminalnih krijumčarskih mreža i instrumentalizacije od strane prijetjećih aktera. To je potrebno postići i snažnim partnerstvima s trećim zemljama u području sprečavanja nezakonitih odlazaka, ali i iskorištavanjem mogućnosti zakonitih migracija na siguran i uredan način, u skladu s nacionalnim nadležnostima država članica.

Mreže **organiziranoga kriminala** koje djeluju transnacionalno i dalje su velika prijetnja europskim građanima i građankama, poduzećima i institucijama, kao i europskom gospodarstvu. Osim toga, postaju sve više destabilizirajuće, ubrzava ih umjetna inteligencija i druge nove tehnologije te su sve povezanije s kriminalnim skupinama koje djeluju diljem regija i kontinenata. Trgovina drogom, vatrenim oružjem, pranje novca, kibernetički kriminal i krijumčarenje migranata zajednička su prijetnja EU-u, zapadnom Balkanu, Latinskoj Americi i Karibima te sve više i zapadnoj Africi.

Utrka za tehnološku dominaciju, posebno u području umjetne inteligencije, i dalje će oblikovati strateško okruženje kao buduće područje nadmetanja i ključni pokretač. Akteri koji preuzmu vodeću ulogu u području umjetne inteligencije moći će integrirati donošenje odluka, vojne sustave, manipulaciju informacijama i gospodarsku moć na načine kojima se stvaraju strukturne prednosti. Ta dinamika povećava vjerojatnost koncentriranije globalne distribucije moći.

Državni i nedržavni akteri koji se koriste **hibridnim** taktikama, kibernetičkim napadima, dronovima i drugim zračnim napadima, kampanjama dezinformiranja, upletanjem u naše izbore i političke procese, gospodarskom prisilom i instrumentalizacijom nezakonitih migracijskih tokova, kao i špijunažom, među ostalim među partnerima, doprinijeli su smanjenju praga sukoba, što predstavlja izravnu i osjetljivu prijetnju našoj sigurnosti i demokratskom integritetu te istodobno omogućuje poricanje i dovodi do dvojbi u smislu pripisivanja odgovornosti.

Napadi inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama (**FIMI**) sve su češći i sofisticiraniji. Za aktere kao što su Rusija i drugi inozemno upletanje i manipuliranje informacijama dio je šireg paketa instrumenata za političko ratovanje. Time se utvrđuju nedostaci i ranjivosti u našim otvorenim društvima te pogoršavaju podjele, čime se stvara nestabilnost i nastoji paralizirati donošenje odluka. Akteri prijetnji često kombiniraju inozemno upletanje i manipuliranje informacijama s drugim hibridnim djelovanjima te djeluju u koordiniranim, dugoročnim kampanjama. Te prijetnje ne samo da ugrožavaju demokratske procese i povjerenje javnosti, već predstavljaju i znatne izazove za našu sigurnost i integritet informacija.

Budući da se broj bojišta i ratnih zona u našem susjedstvu, od Ukrajine do Irana, povećao, tehnologija ratovanja i industrijski sektori drastično su se razvili, što je otkrilo nove **nedostatke u kritičnim sposobnostima** i ranjivosti za Europljane, među ostalim u streljivu, protuzračnoj obrani i dronovima.

Širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njegove isporuke vjerojatno će se povećavati kako velike nuklearne sile budu širile svoje arsenale, nastavile razvijati i testirati nove oružane sustave i kako budu napuštale postojeće mehanizme za nadzor naoružanja. Nuklearni program i program balističkih projektila DNRK-a i dalje izazivaju sve veću zabrinutost. Iranski nuklearni program i dalje je bez međunarodnog nadzora i stalan je izvor nestabilnosti i sukoba u regiji. Rusija i Kina proširuju svoj nuklearni arsenal i razvijaju nove sustave naoružanja. Rusko vodstvo uputilo je nuklearne prijetnje u kontekstu svoje invazije u Ukrajini. Regionalne sile imaju pristup i sofisticiranom konvencionalnom oružju, od sustava onemogućivanja pristupa i uskraćivanja područja (engl. *anti-access and area denial systems*) do balističkih i krstarećih projektila. Te trendove dodatno pogoršava slabljenje strukture za nadzor naoružanja u Europi, od Sporazuma o konvencionalnim snagama u Europi do Ugovora o nuklearnim bojnim glavama srednjeg dometa i Sporazuma o otvorenom nebu. Ta normativna praznina izravno utječe na sigurnost EU-a. Zajednička je globalna odgovornost da se zaštiti njegova zabrana na svjetskoj razini.

Istodobno je sve sporniji slobodan i siguran pristup **globalnim strateškim područjima**.

Kibernetički prostor postao je područje strateškog nadmetanja u vrijeme sve veće ovisnosti o digitalnim tehnologijama. Sve se više suočavamo sa sofisticiranijim kibernetičkim napadima. Ključno je održati otvoren, slobodan, stabilan i siguran kibernetički prostor.

Svemirska domena ima snažne sigurnosne i obrambene implikacije. Ključna je za kapacitete za promatranje, praćenje, navigaciju i komunikaciju, ali riječ je o zagušenom i spornom području sa sve neodgovornijim ponašanjem strateških konkurenata, čestim prijetnjama orbitalnoj i zemaljskoj svemirskoj infrastrukturi, dok glavni i novi akteri znatno proširuju svoju prisutnost i pripremaju se za ratovanje u svemiru.

Pomorska sigurnost diljem svijeta ključna je za sigurnost EU-a, njegov gospodarski razvoj, slobodnu trgovinu, promet i energetska sigurnost. EU se obvezao poštovati pravni poredak uspostavljen Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS), prepoznajući njegovu središnju ulogu, te očekuje od svih država da se pridržavaju temeljnih načela i pravila prava mora. EU se suočava s pomorskim prijetnjama koje se sve brže povećavaju, od tradicionalnih prijetnji kao što su piratstvo, nezakonita trgovina i oružana pljačka na moru do prisile koju provode države i hibridnih napada na kritičnu infrastrukturu, među ostalim u europskim vodama. Nove tehnologije, kao što je umjetna inteligencija, koje se primjenjuju na podvodna plovila bez posade, nude brojne mogućnosti, ali uvode i posebne ranjivosti u području pomorstva, koje je potrebno ukloniti. Diljem svijeta sve su spornije pomorske zone, ključne pomorske linije komunikacije i nekoliko uskih grla u pomorskom prometu, ali i morsko dno. Sporna je i EU-ova sigurnost u **zraku** zbog sve agresivnijih stajališta u pogledu zračnog prostora i porasta taktika onemogućivanja pristupa/uskraćivanja područja.

Klimatske promjene, uništavanje okoliša i prirodne katastrofe također će ozbiljno utjecati na naše sigurnosno okruženje u narednim desetljećima te su dokazani izvori nestabilnosti i sukoba diljem svijeta i stoga su prijetnja međunarodnom miru i sigurnosti. Borba za prirodne resurse kao što su poljoprivredno zemljište i voda te iskorištavanje energetske resursa u političke svrhe konkretni su primjeri toga. Dekarbonizacija naših gospodarstava i njihov prelazak na kružnost i učinkovitije iskorištavanje resursa sa sobom donose posebne sigurnosne izazove, uključujući pristup ključnim sirovinama, upravljanje lancem vrijednosti i održivost, kao i gospodarske i političke promjene uzrokovane napuštanjem fosilnih goriva. **Globalne zdravstvene krize** također mogu uzrokovati znatan pritisak na društva i gospodarstva i imati dalekosežne geopolitičke posljedice.

Kad je riječ o tim transnacionalnim izazovima, **sve brže narušavanje poštovanja međunarodnog prava i sve veće prijetnje globalnim i multilateralim institucijama međunarodne suradnje**, kojima smo pomogli u oblikovanju i razvoju tijekom proteklih desetljeća, sve su veći međusektorski i sustavni izazov za nas i naše partnere jer potkopavaju globalnu i kolektivnu sposobnost rješavanja tih izazova i iskorištavanja tih mogućnosti, koji se mogu isključivo ili najučinkovitije zajednički riješiti.
